

KÖNYVISMERTETÉSEK

EZER KÉRDÉS – EZER VÁLASZ AZ EURÓPAI UNIÓRÓL

Budapest, Nemzeti
Tankönyvkiadó, 2003, 224. o.

A könyv 33 szakértő közös munkájának eredménye, túlnyomó részük a hazai államigazgatás keretében segíti elő Magyarország felkészülését az EU tagságra, többségük a csatlakozási tárgyalásokon is részt vett.

A fejezetek megvilágítják, hogy az integrációs folyamat miért befolyásolta kedvezően hat alapítójának, majd a később csatlakozott tagállamainak fejlődését, s miért vált – s válik – szükségessé, hogy együttműködésük egyre több területet öleljen fel.

Az EU szerződéseinek és intézményeinek ismertetéséből az olvasó előtt logikussá válik azok módosításának, változtatásának oka, az, hogy miért húzódik el az Európai Unió alkotmányának elfogadása, s miért várható bizonyos módosításokkal annak elfogadása.

Az integráció politikáinak rövid, lényegre törő elemzéséből kitűnik a belső piac alapvető fontossága. A személyek, áruk, szolgáltatások és tőkék szabad áramlása révén vált az Európai Unió a világkereskedeleme legnagyobb résztvevőjévé. Ehhez viszont számos területen – köztük a versenyszabályozásban, a környezetvédelemben, a fogyasztóvédelemben – kellett valamennyi tagállamra vonatkozó jogszabályokat elfogadni.

A könyvből kitűnik, mennyire fontos az integrációban a kompromisszumkészség. Erre egyik bevált példa, ha a tagállamok egy része egy általuk igen fontosnak tartott új szabályozást terjeszt elő, másik

része viszont nem akar ebben részt venni, megállapodnak az úgynevezett megerősített együttműködésben, más szóval kettős sebességben. Jogszabályban rögzítették ennek feltételeit. Erre két példa: a tagállamok közötti (úgy nevezett belső) határellenőrzés megszüntetése és a közös monetáris politika, az euró bevezetése.

Az Európai Gazdasági Közösségnek indult integráció felismerte, hogy a fejlődés túlmutat a gazdaságpolitikán, igényli az együttműködést a szociálpolitikában, a környezetvédelemben, a kül- és biztonságpolitikában, esetenként az igazságügyi politikában is. Több fejezet mutatja be, hogy az EU jogszabályai egyre sokrétűbbek, kiterjednek a biztonságra, a szegénység felszámolására, az emberi jogok védelmére, a tudomány fejlesztésére stb.

Meggyőzőek a magyar csatlakozás előzményeiről, feltételeiről és várható következményeiről szóló fejezetek, melyekből világossá válnak annak előnyei, de az is, hogy a tagságból adódó lehetőségek fokozott kihasználásának igénye és szükségessége új kihívásokat teremt, és hatékonyabb munkát kíván azoktól a szervezetektől és intézményektől, melyek a magyar gazdaság erősítésén dolgoznak itthon és külföldön.

Az új helyzetre nem csupán az állami, hanem a szakmai szövetségeknek, a gazdasági kamaráknak is fel kell készülniük az EU-ból és tagállamaiból érkező információk és impulzusok felkutatására, értékelésére és az érdekeltekhez való továbbítására.

Magyarország lehetőségeit és teendőit elemezve, a szerzők ismertetik az euró bevezetésének feltételeit, a mezőgazdaság és vidékfejlesztés követelményeit, s ha-

zánk felkészülését az EU támogatásainak fogadására, nem hallgatva el a bonyolult, s az EU-ban is sokszor bíralt bürokratikus módszereket sem. Az utóbbira ismert példa a regionális politika. Az EU-ban nem sikerült eddig megszüntetni egyes tagállami régiók gazdasági lemaradását, sok múlik az adott tagállam intézkedésein.

Nemcsak a fiatal olvasók számára érdekesek a magyar állampolgárok EU – beli kutatási lehetőségeiről írottak. A mostani integrációs reformtervek kiemelik a kutatás-fejlesztés döntő hatását a társadalmi és gazdasági haladásra, s feltételezhető, hogy a jövőben ez kiemelt feladattá válik. A „Mit várhatunk Magyarországot európai uniós csatlakozásától?” záró fejezet tárgyalatosan indokolja, hogy az integráció a gazdasági felzárkózásunknak, életminőségünk emelkedésének egyetlen valószínű esélye.

Juhász Imre

Berde Csaba

MENEDZSMENT A MEZŐGAZDASÁGBAN VEZETÉSI MÓDSZEREK ÉS SAJÁTOSSÁGOK

Szaktudás Kiadó,
Budapest, 2003. 240. o.

Az elmúlt évtizedben a menedzsment hazai művelőinek tíz év alatt kellett bejárniuk azt az utat, amit a világ ötven év alatt tett meg. Tíz év alatt zúdult ránk az az ismeretanyag, ami a vezetéstudományban az elmúlt évtizedekben felhalmozódott. Se szeri-se száma az elméleteknek, módszereknek, eljárásoknak, szabadalmaknak. Annyi könyv, kiadvány, publiká-

ció, tananyag, oktatási módszer jelent meg, hogy még eligazodni is nehéz közöttük.

A vezetési módszerek, eljárások, elméletek átvételében, alkalmazásában az ipari szervezetek előbbre járnak. A különböző értékelések szerint ezen a területen a vezetési összefüggések vizsgálatának, kutatásának módszerei is kiforrottabbak. A termelő szervezetek vezetésének kérdései mellett egyre erőteljesebben jelennek meg a szolgáltató, oktatási, egészségügyi szervezetek vezetési problémáival foglalkozó kiadványok. Egymás után jelentek meg az elmúlt években a különböző ágazatok vezetési kérdéseivel foglalkozó könyvek. Ebbe a sorozatba valóban jól illeszkedik „A menedzsment a mezőgazdaságban” című könyv megjelenése. Mint ahogyan az alcím is utal rá a szerző az általános vezetéselméleti kérdésekből kiindulva azokat a témákat dolgozta fel, amelyek a mezőgazdaságban az általánostól eltérő módon érvényesülnek. A szerző szerint ez ideig még az általános vezetéselméleti kérdéseknek a mezőgazdasági szervezetekre vonatkozó értelmezése sem történt meg, nem beszélve a mezőgazdasági folyamatok sajátosságaihoz fakadó speciális, csak és kizárólag a mezőgazdasági szervezetekben jelentkező vezetési összefüggésekről. Hogy csak néhány legismertebb, a mezőgazdaságban jelentkező sajátos vezetési problémát említsünk: az időnyerségből fakadó emberi erőforrás menedzsment nehézségei, a rugalmasan bővülő és szűkülő szervezeti struktúrák vezetési kérdései, az időtényező felértékelődése mind a szervezési, mind a vezetési fe-

ladatokban. A folyamatok biológiai, ökológiai, természeti, éghajlati-időjárási befolyásoltságából fakadó vezetési problémák kizárólagosan mezőgazdasági sajátosságok. Ilyen specifikumokkal találjuk magunkat szembe az innovációs folyamatok irányításában, az élelmiszerminőség menedzsment különleges követelményeinél, a szervezeti döntések külső determináltságánál, a sajátos rendelkezési és ellenőrzési módszereknél. A mezőgazdasági szervezetek mérete, tulajdonosi struktúrája, üzemeltetési formája sokkal differenciáltabb más ágazatokhoz viszonyítva. A szervezeti struktúrán belül, a folyamatosan változó összetételű „ad hoc” jellegű csoportszerkezet sokkal régebben jellemzője a mezőgazdasági munkafolyamatok szervezésének, mint ahogy a vezetésstudomány definiálta volna az „ad hoc” csoport fogalmát.

A könyv tíz fejezetet tartalmaz, melyek a következők: a vezetés mint tevékenység; a vezetési gondolkodás fejlődése, története; szervezeti formák; emberi erőforrás menedzsment; motiváció; innováció-menedzsment; szervezés; minőségmenedzsment; kommunikációmenedzsment; változásmenedzsment.

Minden témakör elején a szerző egy rövid irodalmi feldolgozással betekintést nyújt az adott témára vonatkozó legújabb elméletekbe, módszerekbe, eredményekbe. Erre a feldolgozásra alapozva az általános megközelítéseket mezőgazdasági szervezetekre és folyamatokra is értelmezi, azok sajátos vezetés-módszertani vonatkozásait is érintve. Majd minden fejezet

végén, a témára vonatkozó saját vezetési vizsgálatait, kutatási eredményeit is bemutatja, levonva azokat a következtetéseket, amelyek alkalmasak a vezetési módszerek fejlesztésére, tökéletesítésére, de legalábbis arra, hogy a vezetők, módszereik kialakításánál figyelembe vegyék azokat.

A könyv csak azokat a témákat dolgozza fel, ahol olyan kutatási eredmények állnak a szerző rendelkezésére, amelyek alapján önálló, saját mondanivalója van az adott probléma vezetési kérdéseivel, módszereivel kapcsolatban. Egyik-másik téma kutatása, feldolgozása még most van folyamatban, így a kutatások eredményeit, itt publikálja először.

Tíz olyan fejezet, tíz olyan vezetési témakör, melyre vonatkozóan önálló kutatási eredményekkel rendelkezik a szerző, amelyekre tudományosan megalapozott megállapításokat, javaslatokat tesz, következtetéseket von le. Ezeknek az eredményeknek a hátterében a szerző munkájának köszönhetően, egy jól felépített kutatási koncepció, egy jól szervezett iskola és egy nem régebben alakult Vezetéstudományi Tanszék kollektívája áll. A Berde Csaba nevével jelzett kutatási koncepció és iskola munkatársai, funkcionális megközelítésből indulnak ki, és a vezetési feladatok vizsgálatából vonnak le elméleti következtetéseket.

„A vállalati menedzsment funkcionális vizsgálata” című kutatási program képezi a keretét a „debreceni vezetési iskola” működésének és ez biztosítja a könyvben közölt eredmények tudományos megalapozottságát is.

Kocsondi József